

*Дудник Т. Г., завідувач сектору Харківського НДІСЕ,
Мороз С. Г., завідувач Полтавського відділення Харківського
НДІСЕ,
Воробйова О. Ю., експерт-економіст, Полтавського
відділення Харківського НДІСЕ,
E-mail: expertdydnik@gmail.com; svitmoroz@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНИХ БУДІВЕЛЬНО – ТЕХНІЧНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ ФАКТИЧНО ВИКОРИСТАНИХ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ БУДІВНИЦТВА

Станом на даний час в експертній практиці досить часто постає питання щодо підтвердження документальної вартості фактично використаних та включених до актів ф № КБ-2в матеріальних ресурсів (матеріалів, виробів і конструкцій).

У такому випадку проводиться комплексна будівельно-технічна та економічна експертиза, спільним об'єктом якої є використані будівельні матеріали.

Згідно з ДСТУБ Д.1.1–1: 2013 «Правила визначення вартості будівництва» матеріально-технічні ресурси це сукупність матеріальних ресурсів (матеріалів, виробів і конструкцій) та технічних ресурсів (будівельних машин та механізмів), які необхідні для виконання будівельних робіт [1, п.3.4].

Кількість матеріалів, виробів і конструкції на стадії визначення вартості фактично виконаних робіт розраховуються виходячи з їх нормативної потреби на обсяги робіт.

Згідно з ДСТУ-Н Б Д.1.1–2: 2013 «Настанова щодо визначення прямих витрат у вартості будівництва» [2]:

— кошторисна вартість будівельних матеріалів, виробів та конструкцій у прямих витратах визначається на підставі нормативної потреби в них, розрахованої виходячи з обсягів робіт, передбачених проектною документацією, та відповідних поточних цін. [2, п. 4.4.1];

— поточні ціни на матеріальні ресурси для будівництва визначаються франко-приоб'єктний склад будівельного майданчика і на встановлену одиницю вимірювання враховують такі елементи вартості:

- а) відпускну ціну;
- б) вартість тари, упаковки і реквізиту;
- в) вартість вантажних робіт;
- г) вартість транспортування;
- д) заготівельно-складські витрати [2, п. 4.4.2].

Відповідно до листа Державного комітету України з будівництва та архітектури від 15.05.2003 № 7/2/447 «Про надання роз'яснення щодо заповнення типових форм № КБ-2в», вартість матеріалів, виробів і конструкцій підтверджується накладними на їх придбання, в яких вказується відпускну ціна з вартістю тари, упаковки і реквізиту, та товаротранспортними накладними на їх доставку [3].

Статтею 51 ЦК України «Застосування до підприємницької діяльності фізичних осіб нормативно-правових актів, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб» передбачено, що до підприємницької діяльності фізичних осіб застосовуються нормативно-правові акти, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб, якщо інше не встановлено законом або не випливає із суті відносин [4].

Статтею 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» встановлено, що господарська операція – дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства; первинний документ – документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення [5].

Статтею 9 цього ж Закону встановлено, що підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо – безпосередньо після її закінчення. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи.

Первинні та зведені облікові документи можуть бути складені на паперових або машинних носіях і повинні мати такі обов'язкові реквізити:

- назву документа (форми);
- дату і місце складання;
- назву підприємства, від імені якого складено документ;
- зміст та обсяг господарської операції, одиницю вимірювання господарської операції;
- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;

— особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Пунктом 2 «Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» передбачено, що первинні документи – це документи, створені у письмовій або електронній формі, що фіксують та підтверджують господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення [6].

Господарські операції – це факти підприємницької та іншої діяльності, що впливають на стан майна, капіталу, зобов'язань і фінансових результатів.

Первинні документи повинні бути складені у момент проведення кожної господарської операції, або, якщо це можливо, безпосередньо після її завершення. Документ має бути підписаний особисто, а підпис може бути скріплений печаткою.

За фактом визначення вартості будівельних робіт оформлюється акт виконаних робіт. У цьому акті окремо виділено вартість матеріалів та вартість робіт, з чого не можна дістати інформацію про фактичну вартість кожної окремої господарської операції. Співпадання суми акта та специфікації до договору може підтверджувати факт передання матеріалів покупцю лише опосередковано. Не виключено, що фактично могли бути передані інші матеріали на таку ж суму, тобто умови специфікації могли бути не виконані.

Щоб оприбуткувати саме ті матеріали, які фактично було використано, потрібно мати первинний документ, в якому міститься інформація про те, коли і які саме матеріали і на яку вартість було використано. Звісно, вартість робіт з матеріалами теж треба зафіксувати окремою сумою.

Як правило, за договором купівлі-продажу матеріалів оформлюється видаткова накладна. У якій зазначається найменування матеріалів, кількість, ціна та сума.

Для обліку матеріалів замовника призначена типова форма первинного обліку № М-23 «Акт про витрату давальницьких матеріалів», затверджена наказом Мінстату України від 21.06.96 № 193. Складання цієї форми для списання матеріалів з матеріально відповідальних осіб підприємств всіх форм власності є обов'язковим. Крім того, використання форми № М-23, що не містить нормативних показників є недоцільним при здійсненні будівництва з залученням бюджетних коштів або коштів підприємств, установ і організацій державної форми власності, коли списання матеріалів з матеріально відповідальних осіб проводиться на основі Державних будівельних норм України. У даному випадку списання матеріалів замовника, переданих виконавцю (підряднику) здійснюється на підставі примірних форм КБ-2в «Акт приймання виконаних будівельних робіт», КБ-3 «Довідка про вартість виконаних будівельних робіт */та витрати **», затверджених наказом Мінрегіонбуду України від 4 грудня 2009 № 554 із змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 19 вересня 2011 № 195, відомості ресурсів.

При здійсненні будівництва з інших джерел фінансування типові форми застосовуються, якщо це обумовлено договором підяду, в якому, власне, і затверджується періодичність подання підрядником форм первинних документів (відповідно до пунктів 98, 99 та 102 Постанови Кабінету Міністрів України № 668 «Про затвердження Загальних умов укладення та виконання договорів підяду в капітальному будівництві» від 01.08.2005).

У іншому випадку виконавець будівельних робіт може застосувати для обліку фактично виконаних робіт як затверджені форми, так і первинні документи довільної форми. Головне, щоб при цьому такі документи містили обов'язкові реквізити, передбачені ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [5].

При проведенні дослідження експерту будівельнику необхідно проаналізувати існуючі форми типових та примірних (КБ-2в, КБ-3), а експерту економісту провести аналіз первинних документів.

Таким чином, виходячи з нормативної бази та експертної практики, при виконанні комплексних будівельно-технічних та економічних експертиз необхідно здійснювати системний підхід щодо спільного об'єкта дослідження та чітко визначити межі компетенції експерта – будівельника та експерта – економіста на предметному локусі, тобто при вирішенні конкретних експертних завдань.

Список використаних джерел:

1. ДСТУ Б Д.1.1–1: 2013 «Правила визначення вартості будівництва», затверджений наказом Держбуду України № 293 від 05.07.2013. URL: <https://www.google.com.ua> (дата звернення: 25.02.2019).
2. ДСТУ-Н Б Д.1.1–2: 2013 «Настанова щодо визначення прямих витрат у вартості будівництва», затверджений наказом Держбуду України від 27.08.2013 № 405. URL: <https://www.google.com.ua> (дата звернення: 25.02.2019).
3. Лист Державного комітету України з будівництва та архітектури від 15.05.2003 № 7/2/447 «Про надання роз'яснення щодо заповнення типових форм № КБ-2в». URL: <https://www.google.com.ua> (дата звернення: 26.02.2019).
4. Цивільний Кодекс України. URL: <https://www.google.com.ua> (дата звернення: 26.02.2019).
5. Закон України від 16.07.1999 № 996–XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (зі змінами та доповненнями). URL: <https://www.google.com.ua> (дата звернення: 27.02.2019).
6. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. URL: <https://www.google.com.ua> (дата звернення: 27.02.2019).